

ÇANKAYA REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

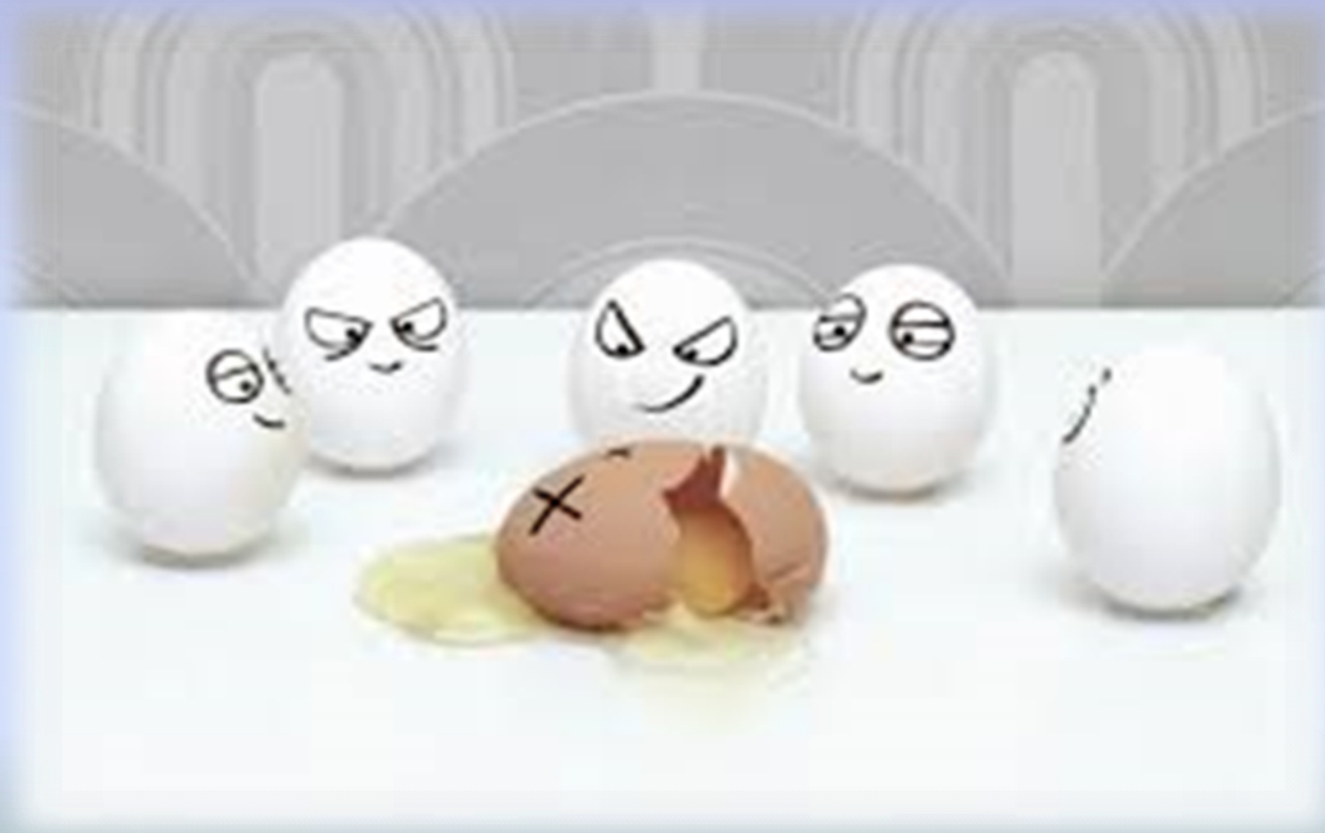
AKRAN ZORBALIĞI

AİLE SUNUSU

2021

NEDEN BÖYLE BİR ÇALIŞMA?

NEDEN BÖYLE BİR ÇALIŞMA?

Bazı çocukların diğer çocuklar tarafından sistematik olarak ve acımasızca zorlanması , hatta saldırıya uğraması konusuna edebiyat eserlerinde ve filmlerde de sıklıkla rastlanmaktadır.

Yıllardır sürüyor olması zorbalığın olağan bir şey olduğunu göstermez.

İddia edildiği gibi çocukları hayatın zorlukları ile baş etmeye hazırlamaz.

ZORBALIK NEDİR?

Bir ya da birden çok öğrencinin kendilerinden daha güçsüz öğrencileri kasıtlı ve sürekli rahatsız etmesiyle sonuçlanan ve kurbanın kendisini koruyamayacak durumda olduğu bir saldırganlık türüdür (Pişkin, 2002).

Bir başka tanıma göre;" Zorbalık güçlü durumdaki bir kişi/kişilerin kendi kazançları veya keyifleri için karşı koyma gücü olmayanlara karşı sıkıntı vermek niyeti ile fiziksel, psikolojik, sosyal veya sözel olarak tekrarlanan saldırısıdır."(Akt: Dölek, Besag 1995) Besag'a göre zorbalık eylemden çok tutumdur.

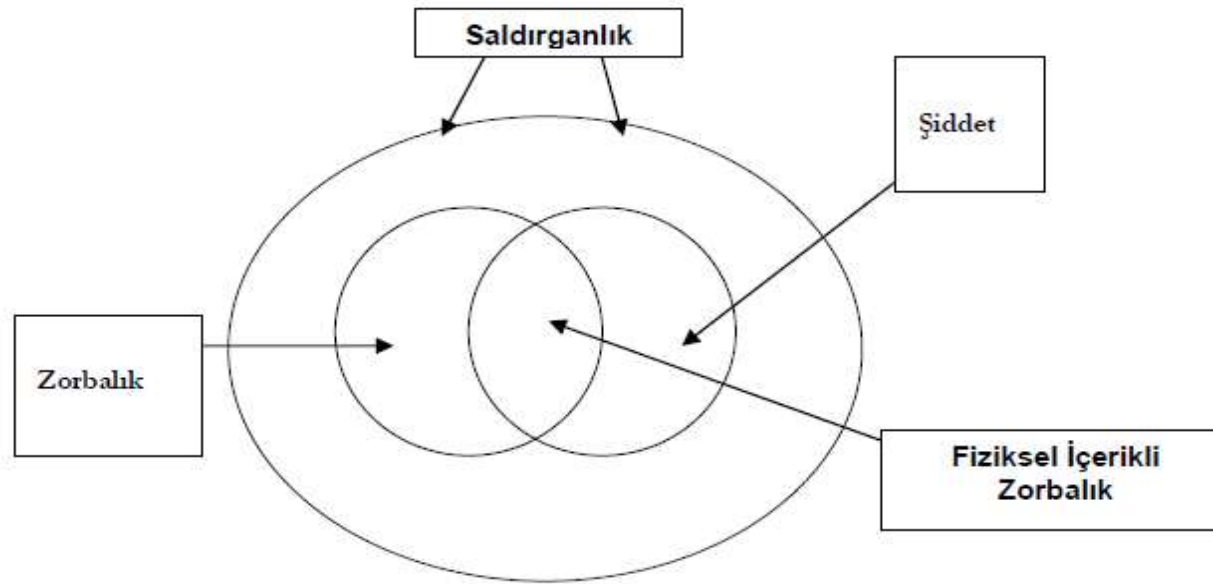

ZORBALIĞIN 4 YÜZÜ

1. Eylemin bir kez değil uzun süreli olarak uygulanması
2. Güç eşitsizliği- Güçlünün güçsüze saldırması
3. Sözel ,fiziksel ve psikolojik olması
4. Saldırının herhangi belli bir nedene bağlı olmaması ve saldırganı tatmin etmesi dışında elde edilen bir şeyin olmaması

SALDIRGANLIK-ŞİDDET ve ZORBALIK İLİŞKİSİ

Şekil 1. Saldırganlık, Şiddet ve Zorbalık Arasındaki İlişki (Olweus, 1999)

ZORBALIĞIN AYIRT EDİCİ ÖZELLİKLERİ

- ◉ Kasıtlı olarak zarar verme amacı güden saldırgan davranışlar olması,
- ◉ Süreklilik özelliği taşıması,
- ◉ Zorba ve kurban arasında güç dengesinin eşit olmaması,
- ◉ Tek kişi veya grup tarafından uygulanması,
- ◉ Savunma becerisi olmayan bir kişiye karşı yapılması.

ZORBALIK TÜRLERİ

Aktif/Doğrudan Zorbalık - Fiziksel ve sözel saldırı davranışları

Pasif/Dolaylı Zorbalık - Kasıtlı yalnız bırakma, sosyal ortamlardan yalıtım

Siber Zorbalık

ZORBALIK TÜRLERİ

DAVRANIŞ BİÇİMLERİ

Aktif / Doğrudan Zorbalık

Fiziksel Saldırı Davranışları

- İtme,
- Tekme Atma,
- Yumruk Atma
- Tükürme
-

Sözel Saldırı Davranışları

- Hoş olmayan ("aptal", "şişko", "dört göz" gibi) kelimelerle hitap etme
- Alay Etme
- İsim Takma
- Kötü Bakma
- Sataşma
-

Pasif/ Dolaylı Zorbalık

- Dedikodu Yayma
- Utandırma
- Diğer Öğrencilerin Ona Aptalmış Gibi Bakmasını Sağlama, Önünde Küçük Düşürme
- Hakkında Kötü Niyetli Söylenti Yayma
- Gruptan Dışlama

Siber Zorbalık

- Saldırgan davranışların kasıtlı olarak sanal ortamda yapılması

ZORBALIK OLAYLARINA KARIŞAN ÖĞRENCİLER

- Zorbalar
- Mağdurlar
- Hem Zorba Hem de Mağdur Olanlar
- Seyirciler

ZORBALIK OLAYLARINA KARIŞAN ÖĞRENCİLER

Zorbalar: Kendilerinden daha güçsüz olan öğrencilere zorbaca davrananlar.

Mağdurlar: Kendilerinden daha güçlü öğrencilerin zorbalıklarına uğrayanlar.

Hem Zorba Hem de Mağdur Olanlar : Zaman zaman zorbalık yapan, bazen de başkalarının zorbalığına uğrayanlar.

Seyirciler: Sadece pasif olarak akran zorbalığına tanık olmayan aynı zamanda zorbalıkta aktif rol oynayan gruptur.

ZORBA ve MAĞDURLARIN ÖZELLİKLERİ

ZORBA VE MAĞDURLARIN ÖZELLİKLERİ

ZORBALARIN EN ÖNEMLİ ÖZELLİKLERİ:

- ◉ Dürtülerini kontrol edememek (tepkisellik, kolay öfkelenme gibi)
- ◉ Empati becerisinin düşük olması
- ◉ Problem çözme becerilerinin zayıf olması

ZORBA VE MAĞDURLARIN ÖZELLİKLERİ

MAĞDURLARIN EN ÖNEMLİ ÖZELLİKLERİ

- ◉ Hayır diyememe
- ◉ Sosyal ve iletişim becerilerinde zayıflık
- ◉ Zorbalığı hak ettiğine inanma
- ◉ Tehdite karşı duyarlı-açık olma

SEYİRCİLER

- Zorba genellikle tek başına davranırsa da, davranışları bir şekilde başkaları tarafından da izlenmektedir.
- Eğer seyredenler zorbayı destekler veya engellemezse; pasif bir şekilde olsa bile bu davranış bütün grup tarafından sahiplenilmiş olur.
- Grubun gücü bu davranışı durdurmak için kullanılabilir.

SİBER ZORBALIK

Bir birey veya grubun bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanarak diğer bireylere zarar vermek amacıyla yaptığı, kötü niyetli ve tekrarlanabilen davranışlarıdır.

SİBER ZORBALIK

Siber zorbalığın diğer zorbalık türlerinden bir farkı vardır. Davranış tekrarlanmasa bile zarar verme amacı taşıdığı için zorbalık olarak adlandırılır.

- > İnternet ortamında kişiye özel rahatsız edici mesajlar atma,
- > İnternet ortamında kişiyi küçük düşürücü, inciten paylaşımlarda bulunma (sosyal medya grupları...)
- > Kişinin e-posta, sosyal medya hesaplarının şifrelerini ele geçirip başkalarıyla paylaşma, kişi adına başkalarına mesaj gönderme
- > Başkalarına ait bilgileri internet ortamında izinsiz kullanma vb.

AİLELERİN ÖZELLİKLERİ

AİLELERİN ÖZELLİKLERİ

MAĞDUR	ZORBA
Aşırı koruyucu anne baba tutumları, aileye bağımlılık görülür.	Evdeki denetim ve yönlendirme zayıftır. Örneğin eve geliş saatleri denetlenmez.
Anne babalarının beklentilerini karşılayamayacaklarına inanırlar.	Anne babaya yönelik olumsuz duygular taşırlar . Aile içindeki empati düzeyi düşük, sevgi ve şefkat azdır.
Aile içinde tutarsız ve/veya suçlayıcı iletişim görülür.	Tutarsız kontrol ve disiplin yöntemleri ile büyürler. Örneğin aşırı rahat veya cezalandırıcı -özellikle fiziksel ceza- kullanılır.

AİLELERİN ÖZELLİKLERİ

MAĞDUR	ZORBA
	Saldırganlığına göz yumulur, güçlü ve sert imajı güçlendirilir.
	Anne babaların da geçmişte zorba olma ihtimalleri yüksektir.
	Anne baba arasında evlilik problemleri ve kaotik ev ortamı vardır.

AİLELER NE YAPABİLİR?

ÇOCUĞUM ZORBA YA DA MAĞDUR OLMASIN!

- Çocuğumla ilgilenirim, duygusal tutumumun etkilerini bilirim.
- Saldırganlığa karşı tolerans ve hoşgörü göstermem. Saldırgan davranışa sınır getiririm.
- Çocuk yetiştirmede güç kullanımının farkındayım: Fiziksel ceza ve şiddete dayalı yöntemler uygulamam.
- Çocuğumun gelişim dönemine özgü özelliklerini öğrenirim, bu dönemlere ilişkin olası risklere hazırlıklı olurum.

ÇOCUĞUM ZORBA YA DA MAĞDUR OLMASIN!

- ◉ Çocuğumu olduğu gibi kabul edip biricikliğine saygı gösteririm.
- ◉ Çocuğumun problemlerini çözebilmesi için ona fırsat veririm.
- ◉ Çocuğum ne yaşarsa yaşasın kolaylıkla benimle paylaşabilmesi için açık bir ilişki olanağı sağlarım.
- ◉ Çocuğumun diğer arkadaşlarının yanında popüler olması yönündeki beklentimin onun kişilik gelişimini olumsuz etkileyeceğini bilirim.
- ◉ Çocuğumla ortak zaman geçiririm.

ÇOCUĞUM ZORBA YA DA MAĞDUR OLMASINI!

- Çocuğumun telefonda veya internet üzerinden kimlerle arkadaşlık yaptığını, ilişki biçimlerini, izlediği TV programlarını, girdiği internet sitelerini ve oynadığı oyunları vb. takip ederim.
- Çocuğumun arkadaş çevresinde ya da bana karşı davranışlarında değişiklik olup olmadığı konusunda dikkatli ve duyarlı davranırım.
- Zaman zaman çocuğuma kendisini üzen veya kızdıran arkadaşları olup olmadığını ve bu durumun nasıl olduğunu sorarım.

ÇOCUĞUM ZORBA YA DA MAĞDUR OLMASINI!

- Çocuğumun kimlerle vakit geçirdiğini öğrenme ve uygun bulmadığım arkadaşlarıyla iletişimini kesmesi yönündeki müdahalemi dikkatli şekilde aşırıya kaçmadan yaparım.
- Dozajı kaçan yönlendirmelerimin çocuğumu olumsuz akran gruplarına yaklaştırabileceğini unutmam.

ZORBALIĞA MARUZ KALMIŞ OLMANIN BELİRTİLERİ

ÇOCUĞUM ZORBALIĞA MARUZ KALMIŞ OLABİLİR Mİ?

- Eve üstü başı, kitapları ve çantası yırtılmış veya kirlenmiş gelmesi
- Belli bir açıklama olmaksızın vücudunda yara, çürük, kesik, tırnak izi olması
- Eve arkadaş getirmemesi, arkadaşlarına hiç gitmemesi
- Partilere davet edilmemesi, kendi partisine okuldan kimseyi davet etmek istememesi
- Duygusal değişiklikler, sık ve nedensiz ağlama

ÇOCUĞUM ZORBALIĞA MARUZ KALMIŞ OLABİLİR Mİ?

- Okula gitmek istememesi, okul değiştirmek istemesi, sabahları iştahsızlık çekmesi, sürekli karın ve baş ağrısı
- Okula giderken yolu gereksiz uzatması
- Korkulu rüyalar görmesi, uykusunda ağlaması, yatağını ıslatması
- Ödev yapma isteğinin azalması
- Sık sık nedensiz ekstra para istemesi

**ZORBALIK
OLAYINA
KARIŞTIYSA
NELER
YAPILABİLİR?**

ÇOCUĞUM ZORBALIK OLAYINA **KARIŞTIYSA...**

- Öncelikle çocuğumu dikkatle dinlemeliyim.
- Sorunu öğrendiğimde sakin kalmaya çalışmalı ve durumu daha da güçleştirecek tutumlar sergilemekten kaçınmalıyım.
- Çocuğuma nasıl yardım edebileceğim üzerinde düşünmeli ve okul ile işbirliği yapmalıyım.
- Olanak varsa okul dışındaki uzmanlardan da destek alarak çözüm üretmede işbirlikçi yaklaşımları kullanmalıyım.

ÇOCUĞUM ZORBALIK OLAYINA **KARIŞTIYSA...**

- Çocuğum zorbalık yapıyorsa, ona bu davranışının nedenini sormalı ve sonuçlarını anlatmalıyım. Zorbaca davranışların asla kabul edilmeyeceğini net bir biçimde ifade ederek bazı ayrıcalıklarına sınırlama getirmeliyim.
- Çocuğumun olayı tekrar canlandırmasını istemeli, olay hakkında konuşmasını teşvik etmeliyim. Böylece çocuğumun kendini suçlama tutumunu azaltmada etkili olabilirim.

ÇOCUĞUM ZORBALIK OLAYINA **KARIŞTIYSA...**

- Çocuğumla yaşadığı olay karşısında ne hissettiği konusunda sakin bir biçimde konuşmalı ve çocuğuma bu tür durumlarda yetişkinlerden yardım istemeyi öğretmeliyim.
- Olayı ilgisi olmayan ve katkı sağlayamayacak kişilerle paylaşmadan çocuğumun okulu ile işbirliğine girmeli ve yardıma açık olmalıyım.
- Her davranışımın önce kendisine "Ona nasıl yardımcı olabilirim?" diye sormalıyım..

**ZORBALIK
OLAYINA
TANIK
OLDUYSA
NELER
YAPILABİLİR?**

ÇOCUĞUM ZORBALIK OLAYINA TANIK OLMUŞSA...

- Çocuğuma zorbalığa maruz kalan kişiye iyi davranması gerektiğini vurgulamalıyım.
- Çocuğuma zorbalığa maruz kalan kişiye, durumunu bir yetişkine haber vermesi gerektiği konusunda bilgi vermesini söylemeliyim.
- Ona asla bir zorbayı desteklememesi gerektiğini ve böyle bir davranışın onaylanmayacağını anlatmalıyım.

3 'D' KURALI

**Çocuklarımızın
Zorbalık Olaylarıyla Karşılaştıklarında
ya da
Zorbalığa Maruz Kaldıklarında
Kullanmaları Gereken Kural...**

**DUYARLI
OL**

**DESTEK
OL**

**DESTEK
AL**

KAYNAKÇA

- Çinkır, Ş. (2012, Ekim 13). Okullarda Zorbalık ve Türleri. 29 Mart 2021 tarihinde <https://yenirehberlik.com/okullarda-zorbalik-ve-turleri.html> adresinden erişildi.
- Dölek, N., Öğrencilerde Zorbaca Davranışlar. 12 Mart 2021 tarihinde <http://img.eba.gov.tr/436/87a/c3a/1db/1af/584/fef/807/b2/dcf/311/cf2/547/84a/003/43687ac3a1db1af584fef807bb2dcf311cf254784a003.pdf?name=%C3%96%C4%9Frencide%20Zorbaca%20Davran%C4%B1%C5%9Flar.pdf> adresinden erişildi.
- Gökler, R. (2009). Okullarda Akran Zorbalığı. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(2), 511-537.

www.cankayaram.meb.k12.tr

Tel : 0312 466 67 76
Instagram : @cankayaram
Twitter : @cankayaram06